SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1838

av Cilla Dahl Andersson (S)

De allmänna samlingslokalernas roll i det civila försvaret

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka de allmänna samlingslokalernas roll i samhällsutvecklingen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla de allmänna samlingslokalernas roll i det civila försvaret och säkerställa långsiktiga ekonomiska förutsättningar för detta arbete och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En viktig infrastruktur för hela landet

Sverige har omkring 2 600 allmänna samlingslokaler i byar, bygder, samhällen, orter och städer. De är en viktig demokratisk och kulturell infrastruktur som skapar förutsättningar för föreningsliv, kultur, möten och gemenskap. Genom ett omfattande ideellt engagemang hålls lokalerna öppna och bidrar till levande lokalsamhällen i hela landet.

De allmänna samlingslokalerna är mer än byggnader. De är mötesplatser där människor organiserar sig, utbyter erfarenheter och tillsammans utvecklar sin bygd eller

sitt samhälle. De stärker demokratin, främjar delaktighet och bidrar till att människor kan leva och verka i såväl landsbygder som mindre orter och städer.

I en tid då många lokalsamhällen står inför utmaningar är det viktigt att värna denna infrastruktur och de föreningar som tar ansvar för den. Ett starkt lokalt föreningsliv och tillgång till mötesplatser är betydelsefulla för både gemenskap och samhällsutveckling.

En resurs i det civila försvaret

De allmänna samlingslokalerna har också stor potential att bidra till samhällets beredskap. Vid kriser, höjd beredskap och i värsta fall krig behövs platser där människor kan samlas, få information och möta andra. Lokaler med exempelvis kök, vatten, värme och reservkraft kan fylla viktiga funktioner när ordinarie samhällsservice störs.

Samlingslokalernas styrka ligger även i den lokala organiseringen och de nätverk som föreningarna bygger upp genom sin vardagliga verksamhet. Denna sociala infrastruktur kan bidra till att sprida information, mobilisera ideella krafter och skapa samverkan mellan människor, kommuner och andra aktörer.

Denna förmåga kommer dock inte av sig själv. Den kräver planering, kunskap, samverkan och investeringar. Föreningar med begränsade ekonomiska resurser kan inte förväntas bära kostnaderna för ett beredskapsarbete som också fyller en viktig samhällsfunktion.

Staten behöver ta ett långsiktigt ansvar

Staten bör därför stärka förutsättningarna för de allmänna samlingslokalerna att bidra till det civila försvaret. Det behövs långsiktigt stöd till de riksorganisationer som företräder och stödjer lokalerna, så att de kan samordna arbetet, sprida kunskap och utveckla samverkan med kommuner och beredskapsaktörer.

Det behövs också ekonomiska möjligheter för lokala föreningar att anpassa sina lokaler efter identifierade behov. Det kan exempelvis handla om reservkraft, vattenförsörjning, värme, hygien och annan nödvändig utrustning. Stödet kan utformas inom ramen för befintliga beredskapsanslag eller genom en särskild stödform.

Kommunernas beredskapsarbete bör samtidigt ta till vara den befintliga infrastrukturen i civilsamhället. Om en föreningsägd samlingslokal ska fylla en tydlig funktion i den kommunala beredskapen behöver ansvar, uppgifter och finansiering vara klarlagda. Samverkan ska bygga på tydliga överenskommelser och rimliga ekonomiska förutsättningar.

En investering i demokrati och motståndskraft

De allmänna samlingslokalerna bidrar till ett levande civilsamhälle i vardagen och kan samtidigt stärka samhällets förmåga att hantera kriser. Att värna dem är därför både en demokratifråga och en fråga om Sveriges samlade motståndskraft.

Regeringen bör verka för att de allmänna samlingslokalerna får långsiktiga förutsättningar att utveckla sin betydelse för demokrati, kultur, föreningsliv och civilt försvar. Sverige behöver sina allmänna samlingslokaler – i vardagen och när samhället prövas.

Cilla Dahl Andersson (S)